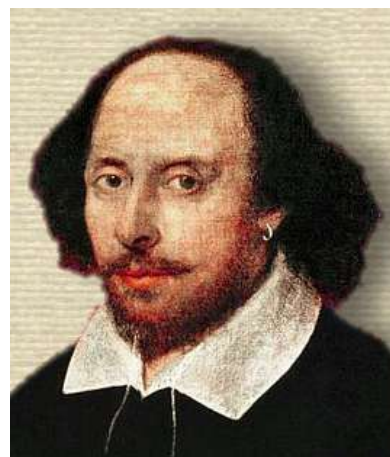

William Shakespeare (asi 23. 4. 1564 Stratford-upon-Avon /střední Anglie/ – 23. 4. 1616 Stratford-upon-Avon /3. 5. podle gregoriánského kalendáře/)

Anglický dramatik a básník, největší dramatik všech dob.

Shakespearův otec byl profesí rukavičkář a také radní, matka pocházela ze selského rodu; měli početnou rodinu.

William Shakespeare byl žákem stratfordské místní školy – náležela do oceňované sítě kvalitních chlapeckých škol založené mladým králem Edvardem VI. v polovině 16. století. V r. 1582 se Shakespeare jako osmnáctiletý oženil s šestadvacetiletou **Anne Hathawayovou**. Důvodem nečekaného sňatku bylo neplánované těhotenství. Půl roku po svatbě se mladému páru narodila dcera Susanna (1583 – 1649) a později dvojčata Hamnet (1585 – 1596) a Judith (1585 – 1662); Hamnetova časná smrt (na mor?) Shakespeara silně zasáhla a v několika jeho dílech jsou spatřovány její ohlasy.

Někdy **po r. 1585** Shakespeare opustil rodinu a odešel do **Londýna**, kde pronikl do **divadelního prostředí**: působil – jak to tehdy bylo obecně zvykem – jako aktivní divadelník i jako dramatik.

Doba byla takovému kulturnímu počínání příznivá. **Anglie** prožívala **vrchol vlády královny Alžběty I.**, která svým umírněným absolutismem konsolidovala zemi a dovedla ji k úspěchům v dlouhodobé zahraničněpolitické rivalitě se Španělskem. Anglie se proměnila v bohatou, světu otevřenou **velmoc**, která zahájila budování vlastní rozlehlé koloniální říše. Kultura zažívala nebývalý rozmach; hovoříme o **alžbětinské době, alžbětinském umění a také alžbětinském divadle** (připomeňme rovněž intenzivní styky mezi alžbětinskou Anglií a rudolfinskou Prahou).

Ani Shakespeare nebyl sám. Vedle něj tvořili i jiní divadelníci: **Christopher Marlowe** (1564 – 1593; jeho hra *Tragická historie o doktoru Faustovi* se stala základním zdrojem pro všechna následná zpracování pověsti o známém německém alchymistovi, který se údajně spolčil s ďáblem), Robert Greene (1558 – 1592), Ben Jonson (1572 – 1637) aj. Obliba mladých dramatiků v Anglii souvisela také s tím, že zaniklo divadlo středověké (mj. pod vlivem anglické reformace), a vznikl tu tedy prostor pro zcela nové pojetí dramatu.

Shakespeare spojil svoji kariéru s **londýnskou divadelní společností**, která byla založena r. 1594 a nejprve se nazývala **Služebníci lorda komořího** (The Lord Chamberlain's Men); společnost – jejíž byl Shakespeare také vlastnickým podílníkem – se stala **špičkovým reprezentantem alžbětinského dramatu**. V r. 1599 začali Služebníci hrát v nové divadelní budově arénového typu nazvané **The Globe (Svět)**. V r. 1597 byla na téměř stejném místě uvedena do provozu její přesná replika. Když na anglický trůn nastoupil nový král Jakub I., získala jej Shakespearova společnost hned za patrona (podporovatele) a přejmenovala se (1603) na **Služebníky královny** (The King's Men). Shakespeare jako dramatik a aktivní divadelník získal proslulost i velmi slušné příjmy, takže svůj život v Londýně přerušoval pobyty ve Stratfordu, kde svou rodinu dobře hmotně zajistil.

Shakespeare byl společensky obratný muž a pronikl jak ke kultuřmilovným šlechticům, tak do prostředí právnických studií a k panovnickému dvoru. Souhrnně řečeno, dobře poznal a osvojil si **život nejruznějších prostředí i společenských vrstev** z města i venkova. Jako dramatik využíval **především starší látky**, jež ovšem zpracovával **hlubším, psychologizujícím a filozoficky náročným způsobem**, přičemž zároveň dbal na **duchaplnost, vtip a pohotovou výstižnost**. Jeho postavy mají **dokonale prokreslené, mnohvrstevnaté a plně realistické charaktery**. Shakespeare odvážně **experimentoval ve formě i kompozici dramatu**, rád mísil žánry, střídal prózu

a poezii, v básnických pasážích se jeho základním výrazovým prostředkem stal verš **blankvers**: je jambický nerýmovaný, má 10 – 11 slabik, a sloky o nepravidelné délce, závislé na obsahu.

Přičteme-li k tomu všemu fakt, že pokud Shakespeare reagoval na aktuální dění, činil tak v rovině náznačů, metafor a slovních hříček, zjistíme, že jako málokterý autor vybavil svá díla předpoklady pro **svrchovaně nadčasový účinek**. Stal se navěky platným **měřítkem dokonalosti dramatické tvorby**.

Shakespeare nikdy neopustil Anglii (což se může zdát pozoruhodné také vzhledem k tomu, že řada jeho her se odehrává v cizích zemích). V r. 1613, na prahu padesátky, se odebral na odpočinek a vrátil se z Londýna do Stratfordu, kde o 3 roky později zemřel. Stratford je dnes jedním z nejnavštěvovanějších míst ve Velké Británii.

Nejvýznamnější díla:

Divadelní hry: Dochovalo se 38 Shakespearových dramát. Můžeme je třídit různými způsoby, nejvhodnější se jeví hledisko chronologicko-tematické, podle něhož Shakespeare napsal:

10 historických her: **Jindřich VI.** (Henry VI; trilogie: 1591 – 1592), **Richard III.** (Richard III; 1592 – 1593), **Richard II.** (Richard II; 1595), **Král Jan** (King John; 1596), **Jindřich IV.** (Henry IV; 2 díly; 1596 – 1598), **Jindřich V.** (Henry V; 1598 – 1599), **Jindřich VIII.** (Henry VIII; 1613),

13 komedií: **Dva páni z Verony** (The Two Gentlemen of Verona; 1590 – 1591), **Zkrocení zlé ženy** (The Taming of the Shrew; 1590 – 1591), **Komedie omylů** (The Comedy of Errors; 1594), **Marná lásky snaha** (Love's Labour's Lost; 1594 – 1595), **Sen noci svatojánské** (A Midsummer Night's Dream; 1595), **Kupec benátský** (The Merchant of Venice; 1596 – 1597), **Veselé paničky windsorské** (The Merry Wives of Windsor; 1597 – 1598), **Mnoho povyku pro nic** (Much Ado About Nothing; 1598 – 1599), **Jak se vám líbí** (As You Like It; 1599 – 1600), **Večer třikrálový** (Twelfth Night; 1601), **Dobry konec všechno spraví** (All's Well That Ends Well; 1602 – 1605), **Něco za něco** (Measure for Measure; 1603), **Troilus a Kressida** (Troilus and Cressida; 1602; někdy řazeno mezi tragédie);

10 tragédií: **Titus Andronikus** (Titus Andronicus; 1591 – 1592), **Romeo a Julie** (Romeo and Juliet; 1595 – 1596), **Julius Caesar** (1599), **Hamlet** (1600 – 1601), **Othello** (1603 – 1604), **Timón Athénský** (Timon of Athens; 1605; spoluautor Thomas Middleton), **Král Lear** (King Lear; 1605 – 1606), **Macbeth** (1605 – 1606), **Antonius a Kleopatra** (Antony and Cleopatra; 1606), **Coriolanus** (1608);

5 romanci (tragikomedií, fantazijních her): **Perikles** (Pericles, Prince of Tyre; 1607 – 1608; spoluautor George Wilkins), **Cymbelín** (Cymbeline; 1610), **Zimní pohádka** (The Winter's Tale; 1611), **Bouře** (The Tempest; 1611), **Dva vznešení příbuzní** (The Two Noble Kinsmen; 1613 – 1614; spoluautor John Fletcher);

Básnická sbírka Sonety (1593 – 1603): 154 sonetů, které se od sonetů Petrarcových liší: mají sice také 14 veršů, ale ty jsou soustředěny v jedné sloce, přičemž poslední 2 verše jsou pointou; Shakespearovy sonety mají ráz promluvy, ovšem adresáti nejsou jasní: dva z nich autor zmiňuje jako Krásného mladíka (Fair Youth) a Černou dámu (Dark Lady); sonety obsahují intimní lyriku, námětem je přátelství a láska, časté jsou erotické obrazy; vzhledem ke gramatické zvláštnosti 2. os. sg v angličtině není u mnoha sonetů jasné, zda jsou určeny ženě, či muži).

Některá filmová zpracování: **Hamlet** (1948; režie sir Laurence Olivier, hrají Laurence Olivier /Hamlet/, Jean Simmonsová /Ofélie/), **Romeo a Julie** (1968; režie Franco Zeffirelli, hrají Leonard Whiting /Romeo/, Olivia Husseyová /Julie/), **Othello** (1995; režie Oliver Parker, hrají Laurence Fishburne /Othello/, Irène Jacobová /Desdemona/, sir Kenneth Brannagh /Jago/), **Kupec benátský** (2004; režie Michael Radford, hrají Jeremy Irons /Antonio/, Joseph Fiennes /Bassanio/, Al Pacino /Shylock/, Lynn Collinsová (Porcie/).

https://todayinsci.com/S/Shakespeare_William/ShakespeareWilliam-Quotations.htm